

LISÄLUKEMISTA

■ Kehittyneissä maissa esiintyvän köyhyyden johtavana tutkijana voidaan pitää Oxfordin yliopiston professoria Tony Atkinsonia, jonka kotisivulta www.nuff.ox.ac.uk/economics/people/atkinson.htm löytyy laaja julkaisuluettelo ja julkaisemattomien kirjoitusten joukosta mm. hänen viime marraskuunsa Helsingissä pitämänsä 1. Kela-luento. Suomessa köyhyyttä tutkitaan monella taholla, laajimmin Stakesissa (www.stakes.fi/hyvinvointi/hyry/index.html) ja Turun yliopiston sosiaalipolitiikan laitoksella (www.soc.utu.fi/sospol).

■ OECD julkaisee köyhyyteen liittyvistä kysymyksistä tietokantoja ja tutkimuksia. Sivuilta www.oecd.org – Browse by Topic – Social Issues löytyy aiheesta myös kansainvälinen linkkiluettelo (Social Policy Related Sites). Euroopan neuvostossa (www.coe.int/T/E/Social_cohesion) ja komissiossa (http://europa.eu.int/comm/employment_social/index_fi.html) köyhyyteen kiinnitetään huomiota lähinnä käsitteen ”sosiaalinen osallisuus” alla. Luxembourg Income Study-projekti (www.lisproject.org) analysoi mm. köyhyyttä eri maissa (ks. Publications) ja kerää tilastoaineistoja, jotka usein eivät kuitenkaan ulotu kovin lähelle nykyhetkeä. Matalapalkkaisen työn tutkimusverkosto LOWER (www.uva-aias.net/lower.asp) käsittelee myös työtätekevien köyhyyttä.

■ On hyvä muistaa, että ihmisten hyvinvoinnissa on kyse paljon laajemmasta kokonaisuudesta kuin mitä käsitetään matalapalkkaisuudella, köyhyydellä tai sosiaalisella osallisuudella. Euroopan elinolojen kehittämissäätiö (www.eurofound.ie/living/living.htm) tarjoaa tällaisen laajemman näkökulman. Maailmanpankin World Development Reportin (<http://www-wds.worldbank.org>) indikaattorit kuvastavat hyvinvointia laajemmin, ja se tarjoaa myös globaalimman näkökulman köyhyyteen (www1.worldbank.org/sp).

Heikki Taimio

Köyhien kapinaa ei näy

Tämän teemanumeron artikkelit täydentävät viime numeron kuvausta tulonjaon muutoksesta Suomessa. 1990-luvun alun laman jälkeisenä vahvana nousukautena eivät ainoastaan rikkaat rikastuneet vaan myös entistä useammat putosivat köyhyysrajan alapuolelle.

Köyhyysasteen nousu koko väestön tai työtätekevien keskuudessa ei ollut yhtä voimakasta kuin työttömillä ja työmarkkinoiden ulkopuolella olleilla. Erityisen merkillepantavaa on se, että näin kävi heidän saamiensa tulonsiirtojen ja maksamiensa välittömien verojen jälkeen. Siis tulonsiirtojen leikkaukset lisäsivät köyhyyttä selvästi eivätkät veronkevennykset kumonneet tätä vaikutusta.

Viimeaikaiset veronkevennykset uhkaavat kuitenkin jäädä ohimeneväksi ilmiöksi. Väestön ikääntymisen tuomat eläke- ja hoivamenopaineet pakottavat leikkaamaan muita julkisia menoja ja/tai kiristämään verotusta. Erilaiset säästöt sekä kunnallisveron ja sotumaksujen korotukset ovat jo merkkejä tästä. Köyhille tämä ei tiedä hyvää.

Köyhien kapinaa ei kuitenkaan nyt ole näköpiirissä. Köyhtymistä on tapahtunut suhteessa keskituloisiin, mutta protestiliikettä tuskin viriäisi ilman tuntuvaa absoluuttista köyhtymistä, elintason selvää putoamista.

Samaan aikaan henkilöiden välisen tulonjaon ja köyhyyden muutoksen kanssa funktionaalinen tulonjako kääntyi jyrkästi pääomatulojen hyväksi ja työtulojen tappioksi. Työttömyyden nykyisellä korkealla tasolla se saattaa olla paikallaan, mutta ainakin historiallisen kokemuksen perusteella voidaan odottaa, että ennen pitkää palkkatulojen osuus koko kakusta lähete selvään nousuun.

Tästäpä syntyisikin mielenkiintoinen yhtälö: kasvavat vanhusmenot, nousevat työtulot ja laskevat voitot. Pitkällä aikavälillä yhtälöön näyttäisi löytyvän muitakin ratkaisuja kuin leikkaukset ja verojen ja sotumaksujen korotukset. Esimerkiksi työllisyysasteen tai työn tuottavuuden nousu vähentäisi absoluuttista köyhyyttä joskaan ei yhtä varmasti suhteellista köyhyyttä – siihen tarvittaisiin myös tasaisempaa tulonjakoa. ■